

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע נופות**

434

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6777779 0732-776776 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם"

שמע ישראל

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

לרגע אחד, שהרי; "מלא כל הארץ כבודו" (ישעיה' ו ג).

גם איך שייך למסור נפשו על קדושת השם, שהרי אין שום כח בעולם שיכול להרגו בלי רשותו יתברך ואם לא נגזר עליו שימות שום דבר לא יצליח להמיתו, רק פחיתות האדם שהוא בעל חומר ונמנע ממנו להכיר בצורה מוחשית את מלכותו יתברך כמו המלאכים, היא המצריכה אותו לקרוא קר"ש פעמיים ביום, כדי להתנער מכל השקר המסבב אותו.

כזה מצאנו אצל אונקלוס הגר; 'שהיה מגייר כל החיילים ששלח הקיסר לתפסו, לגדוד השלישי ציוה הקיסר: "שלא ידברו אתו מלה רק להביאו" אבל כשראו איך שנשק את המזוזה שאלוהו טעם הדבר וענה להם: "שמנהגו של עולם מלך בשר ודם יושב בפנים ועבדיו משמרים אותו בחוץ ואילו הקב"ה עבדיו מבפנים והוא משמרם בחוץ, שנאמר; "ה' ישמר צאתך ובוואך" (תהלים קכ"א ח). כששמעו את זה גם הם נתגיירו והמלך חדל משלוה עוד חיילים' (ע"ז' יא).

כשרק שמעו הגוים שמץ מנהו ממלכותו יתברך שהוא מקיף כל הבריאה ושומר עבדיו מכל הפגעים, ממילא נכנסו תחת כנפי השכינה וקבלו עליהם עול מלכות שמים, משום שדבר אחד מחייב את השני.

עורונו של האדם וחוסר יציבותו; הוא שגורם שנבצר ממנו הכרת מלכות שמים בחוש כמו המלאכים ועלול הוא לקבל טומאה וצריך להתחזק באמונתו פעמיים כל יום בקריאת שמע והיא הסיבה שאי אפשר לומר; 'ברוך שם המשך בעמ' 2 <<<

להתכבד בו ואיזה גנאי מצאו בשבח זה שצריכים לאמרו בלחש, גם אינו מובן למה באמת אמרו יעקב ואם כבר אמרו למה לא אמרו משה?

ברם פנינים יקרים טמונים בזה הענין כשנתעמק בו; אכן שבח זה הוא שבח גדול מאוד בשעה שמזכירים את השם לתת גודל לשמו ולהזכיר את מלכותו שהיא; "פכל מְשֻׁלָּה" (תהלים' קג יט) אולם דוקא שעת קריאת שמע שבה אנו מקבלים עלינו עול מלכות שמים, היא שגורמת להמנע מלהזכיר 'ברוך שם' בפרהסיא, משום שהאדם בעל בחירה ובכוחו לבחור בשקר חלילה. ולכן נצטוונו בתורה לקבל עלינו עול מלכות שמים בוקר וערב; כדי להתחזק באמונת אחדותו יתברך ופירש הב"ח; שבשעת קריאת שמע צריך לכוון להיות נהרג על קדוש שם המיוחד דזהו; "ובכָּל נְפִשָּׁה" (דברים' ו ה) ('או"ח' סא). ואם כן בשעה זו שבא לקבל עליו מלכות שמים ולשלול אמונות זרות, לא יאות להזכיר מלכותו יתברך שהיא שוללת מציאותן של שאר אמונות וכוחות, כי אם היתה מלכותו גלויה לא היתה כלל מציאות של דעות כוזבות.

מצד השני; היות וידוע לנו שאפילו בתוך החושך של עולם הזה; "ומלכותו פכל מְשֻׁלָּה". "אין עוד מלבדו" (דברים' ד לה). וההסתר הוא רק חיצוני, אבל באמת; 'אין אדם נוקף אצבעו למטה אלא אם כן גוזרים עליו מלמעלה' ('חולין' ז:). אם כן מבט זה אילו היינו מרגישים את זה באופן מוחשי, לא היה צורך כלל להתחזק פעמיים ביום בקבלת מלכות שמים, משום שאי אפשר היה לבטל מעצמו עול מלכות שמים אפילו

'בשעה שהיה יעקב אבינו נפטר מן העולם קרא לי"ב בניו, אמר להם: "שמעו אל ישראל שבשמים אביכם, שמא יש בלבבכם מחלוקת על הקב"ה"? אמרו לו: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" (דברים' ו ד) אבינו, כשם שאין בלבך מחלוקת על הקב"ה כך אין בלבנו מחלוקת, אלא; "ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד" אף הוא פירש בשפתיו ואמר: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" הדא הוא שישיראל משכימים ומעריבים בכל יום ואומרים: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" אבינו ממערת המכפלה, אותו דבר שצוינו עדיין הוא נוהג בנו; "ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד" ('ב"ר' צח ג).

איתא בגמ'; 'לא ידעו חכמים אם לתקן 'ברוך שם' בקריאת שמע או לא, נאמר והוה הרי משה לא אמרו, לא נאמר והוה הרי יעקב אמרו, התקינו שיהיו אומרים בחשאי. משל לבת מלך; שהריחה ציקי קדרה אם תאמר יש לה גנאי ואם לא תאמר יש לה צער, התחילו עבדיה להביא לה בחשאי' ('פסחים' נו).

לכאורה אין הדבר מובן; שהרי; 'ברוך שם' הוא השבח שמשבחים בו המלאכים להקב"ה, כדאיתא במדרש ('ד"ר' ב כה). 'ופאשר הכהן הגדול היה מזכיר את השם בוידוי ביום הכפורים היו כולם עונים: "ברוך שם כבוד מלכותו" ('יומא' לה:). ובגמ' למדו מהפסוק; "פי שם ה' אֶקְרָא קְבוּ גִבְלֵי לְאֵלֵינוּ" (דברים' לב ג) אמר להם משה לישראל: "בשעה שאני מזכיר שמו של הקב"ה, אתם; "קְבוּ גִבְלֵי" ('יומא' לו:). ואם כן איך דימו אותו לציקי קדירה שהוא מאכל שאינו ראוי

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

>>> המשך מעמ' 1

כבוד מלכותו בשעת קריאת שמע אלא בלחש, אבל המלאכים שהכרתם הכרה חושית, להם נאה לשבח להקב"ה בשבח זה. וכן ישראל בשעה שמזכירים את השם דאז מגדלים את שמו יתברך בהזכרת מלכותו, על כן שפיר מובן למה משה רבינו לא הזכירו בשעה שהזכיר פסוק של: **"שָׁמַע יִשְׂרָאֵל"**, אבל יעקב אבינו כן אמרו משום שיעקב לא קרא את קריאת שמע אז אלא בניו ולכן היה יכול לומר שבה זה לגדל את השם שהזכירוהו בניו באמרם; **"שָׁמַע יִשְׂרָאֵל"**.

'ביום הכפורים שאז ישראל נקיים כמלאכי השרת' כדאיתא במדרש ('ד"ר" ב לה). משום שמנקים את עצמם מן החומר על ידי החמשה עיניים, אז הכרתם חזקה כמו המלאכים ואין התאוות יכולים לשבש את האמונה הטהורה ולהמציא אמונות דמיוניות וקוראים את שמע אז מתוך רתת וזיע של יראת הרוממות של הדין, לכן קבלת עול מלכות שמים שלהם היא מתוך הכרה חושית שמרגישים את; **'כבוד מלכותו' ויכולים לומר; 'ברוך שם כבוד מלכותו' בקול רם.**

אולם לדאבון לב העצה הנפלאה של התורה, להרחיק מאתנו את האמונות הכוזבות ולהיטות אחרי הבלי העולם, על ידי קריאת שמע בוקר וערב אינו מספק כל צרכינו, השכל וההכרה הוחלשו מדור לדור, עד שהתחזקות האמונה בקריאת שמע אינו פועל עלינו די הצורך להמלט מפחי היצר אשר טומן לרגלינו, על כן קמו רבותינו בעלי המוסר לחטט אחרי היצה"ר ולחשוף את השקר אשר בטענותיו ופיתוייו והנה באירופה הכה דרך זה שרשים, שקמו בני עלייה בעלי רוח שהסתכלו על העולם שטובעים בים התאוה והטעות ושמחו בחלקם על שזכו להיות ממכירי האמת.

אולם כל זה היה כשיהדות אירופה היתה על תילה ושרתה שם אווירה של אמונה ושל תורה ולכן היה בכח החכמה והמוסר להכות שרשים חזקים בלב המבינים, אבל בשאר הגלויות ובמיוחד בארצות הברית, שם שולט יצר הרע הרוחני המשבש את הדעות ושם חושך לאור ואור לחושך ומצודד את האדם בהרמו אפילו בעבירות שאין בהם הנאת הגוף, על כן ההכרה להתאמץ ברוח של קבלת עול מלכות שמים מתוך מסירות נפש, **דבלי רוח של יראה**; יתמלא חלל הלב ברוח של שטות וליצנות, אבל אם נעשה את שלנו נצליח להתגבר על רוח הליצנות ויתקיים בנו הפסוק; **"אביעה לְכֶם רוּחִי"** ('משלי' א כג). ('המוסר והדעת' ב).

"פה תאמרו ליוסף אָנָּה שֶׁאֵינָה נָא פֶּשַׁע אֲחִידָה וְחַטָּאתָם כִּי כָעָה גְּמֹלוּ... וַיִּבְכֶּה יוֹסֵף בְּדַבְרָם אֵלָיו" ('בראשית' נ יז).

'אמר הקב"ה: "אתם אמרתם בלשוני; אָנָּה", עתיד כהן גדול ליכנס בקדשי הקדשים ומלמד סגוריא על בניכם בלשוני הוה; "אנא השם כפר נא"' ('ילקו"ש' 'בראשית' נ). ונראה לי לפרש הסמיכות והשייכות של הכהן הגדול בעתיד, להיודיו והחרטה וההכנעה של האחים אחי יוסף; כל מעשי האבות והשבטים השיגיהם התלבטותם והתרוממותם למעלות ומדרגות הנישאות ביותר, שימשו ומשמשים סמל ודוגמא לדורות הבאים, כאן בוידויים של האחים לפני יוסף ניתנת לנו דוגמא ותמונה ממהותה של כח התשובה המלווה את עם ישראל בכל הדורות. כל; **"אָנָּה"** שהאחים הביעו בהכנעה ברגש של כלימה היה כהלומות פטיש וכל מהלומה ירדה וחזרה ריככה וזיככה את כל פינות נפשם, הבזיון ששפכו על ראשם מתוך הכרה והרגשת החטא מול פני יוסף, שימשו גורמים מצרפים ומזככים את עמקי הנפש.

הגע בעצמך; אלה שבטי קה גבורים ברוחם, אריות במעלותיהם ובדרגותיהם, הם שיכלו לשתף את הקב"ה במעשה המכירה, עומדים כעת עלובים ושחוחים, דבקה לעפר נפשם בבושה וכלימה לפני יוסף. הם שהניחו את היסוד לכח ההכנעה וכשרון היודיו לעם ישראל לכל הדורות, הם חרתו בתוך תוכה של נשמת ישראל את מדת הבושה, אחת המדות הנעלות המאפיינים את מהותה של הנשמה הישראלית.

כאן לפנינו הדוגמא הראשונה איך צריך האדם אף הגבור והנעלה ביותר לחגור עוז וגבורה, להודות להיכלם ולהתבייש מפני העוונות והחטאים שחטא ולומר **בדמעות שלישי לפני יוצרו: "אנא... חטאתי עויתי פשעתי"** ('יומא' ג ח) פעם ופעמים חזרו האחים להתוודות ולהיכנע: **"אָנָּה"** וקבלו עליהם מתוך הכנעה הכרה ואהבה את יסורי הבזיון בעוה"ז, בכדי שלא יצטרכו להיות מבוזים ונזופים לעולם הבא.

דוגמא זו של האחים נתקבלה והתפתחה וקבלה את צורתה המלאה במשימתו של הכהן הגדול מאחיו, **שהיה מתוודה בכל שנה ביום הקדוש; "בַּעֲדוֹ וְכַעַד בֵּיתוֹ וְכַעַד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל"** ('ויקרא' טז יז). ובלשוני; **"אָנָּה"** בוידוי וחרטה שלמה, חרטת האחים היתה כל כך אמיתית עד שהונצחה לכל הדורות. וכאז"ל; **"וַיִּבְרַח מִשָּׁה וַיָּשָׁב אֶל יִמְרָה חֲתָנָה"** ('שמות' ד יח). מכאן אתה למד; מי שמקבל על עצמו לעשות מצוה אין אותה מצוה פוסקת מביתו ולכן דוגמת שבטי קה דוגמת התשובה והחרטה המלאה, לא פסקה ולא תיפסק מבית ישראל עד עולם והיא סלולה וכבושה לדורות.

'כל הזובה את יצרו ומתוודה עליו כאילו כבדו להקב"ה בב' עולמים'

('סנהדרין' מג). ההדגשה; **'ומתוודה עליו'** משמע, שאף שיכול להתחרט על מעשים רעים, לכבוש את יצרו ולהטיל על עצמו עינויים עצומים, במיעוט תענוגות וריבוי סיגופים, אבל חסר אונים הוא להתוודות ולומר בגלוי: "חטאתי", הוא יסכים לעשות גדולות בקום ועשה ואף לשחוט את יצרו בלא תעשה, אבל הבעת המלה: "חטאתי" קשה עליו יותר מקריעת ים סוף ולכן הוסיפו חז"ל והדגישו בצורך היודיו הגלוי באמירת הפה: "חטאתי".

ה' צופה ומקוה שהחוטא יתגבר ויתרומם עד התשובה האמיתית באמירת: "חטאתי" ומבלעדי אמירה זו אין התשובה שלימה **"וְאֵל זֶה אָבִיט אֶל עֵנִי וְנִכַּח רֹחַ וְנִחַד עַל דְּבָרֵי"** ('ישעיה' סו ב) הקב"ה מביט ורחמיו נכמרים על הבעל תשובה שמרגיש את עצמו כעני, שאינו מתבייש ואומר בגלוי שהוא עני, כן צריך הבעל תשובה לומר: "חטאתי" וזוהי ההכנעה השלימה.

אף בלעם הרשע מצא את הטובה הגנוזה הזאת והגביר נפשו להשתמש ברגע אחד בכח הוידוי ושעל ידו ניצל באותה שעה ממות, כמש"כ: **"וַיֹּאמֶר בְּלָעַם אֶל מְלֶאכֶּה ה' חֲטָאתִי"** ('במדבר' כב לד). ופירשו חז"ל; **'שהיה רשע ערום ויודע שאין עומד מפני הפורענות אלא תשובה, שכל מי שחוטא ואומר: "חטאתי" אין רשות למלאך ליגע בו'** ('במדב' ר' 'בלק'). הן אמנם שהרשע הנ"ל השתמש בתכסיס זה של אמירת: **"חטאתי"** מתוך ערמימות ורשעות, כל שכן כשאמירה זו נאמרת מתוך לב שבור, בוודאי שאין לך תשובה יותר מעולה מזו.

"לא מרַבְּכֶם מִכָּל הַעֲמִים חֲשֵׁק ה' בְּכֶם" ('דברים' ז) לא ממה שאתם מרובים מכל האומות ולא ממה שאתם עושיין מצוה יותר מהם, שהאומות עושיין מצוות שלא נצטוו יותר מכם והן מגדילין שמי יותר מכם שנא': **"מִמְזִרְחָה שָׁמַע נֶעַד מְבֹאוֹ גְּדוֹל שְׁמִי בְּגוֹיִם"** ('מלאכי' א יא) אלא בזכות שאתם ממעטיין עצמיכם לפני לפיכך; אני אוהב אתכם' ('תנחומא' 'עקב' ג). הגדרה נפלאה בהבדל יסודי ומהותי בין הנפש הישראלית והאנושות הכללית.

גם האדם הכללי; יש בו מן הנטיות הטובות והוא גם עושה כמה וכמה מעשים נכבדות ויש שהם מהדרים ומקשטים ומגדילים את המעשים אולי ביותר מישראל, אלא שאין בהם באומות מן אותו הכח של ההתמעטות וההתבטלות לפני רצונו ית"ש, אותו הכח של הכרת האלוקות עד כדי התבטלות והכנעה, לומר לעת מצוא את המלה: **"חטאתי"** המורה על אמיתות רגש התשובה שבלב, ההתמעטות והרגש העדין והדק הזה חשוב וחביב לפניו ית"ש מכל המעשים והמצוות שהאומות עושיין לפניו; **"מִמְזִרְחָה שָׁמַע נֶעַד מְבֹאוֹ"**.

דואגים לעצמם

בשעה שהלך אצל צרפית האלמנה מת בנה התחיל מתחנן ואומר: "הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה הרעות להמית את בנה" (מלכים' א יז). וכתוב; "וַיִּשְׁמַע ה' בְּקוֹל אֱלִיהוּ וַתִּשָּׁב נֶפֶשׁ הַיֶּלֶד" (שם'). ולא עוד אלא; שכל הפותח פתחו לחבירו חייב בכבודו יותר מאביו ומאמו, אתה מוצא בעת שנלקח אליהו מאלישע וזכה ליטול פי שנים ברוחו כמה דתימא; "וַיְהִי נָא פִי שְׁנַיִם בְּרוּחָךְ אֵלַי" (שם' ב ב). היה לו לילך אצל אביו ואמו להחיותם כמו שהחיה בן אכסניא שלו?! וכן אליהו; היה לו להחיות אבותיו כמו בן הצרפית?! אלא שמסר נפשו על אכסניא שלו. לכך אמר משה לפני הקב"ה: "קבלני יתרו ונהג בי כבוד איני הולך אלא ברשותו". לכך כתיב; "וַיִּלָּךְ מֹשֶׁה וַיָּשָׁב אֶל יְתֵר חַתָּנוֹ" (שמות' ד יח) (שם'ר' ד ב) ■

העולם שצועקים כנגדו ואין להם בושת פנים, שאין מי שקורא לו בתשובה שיחזיר את שכנתו אל הקדוש ברוך הוא, שהיא מרוחקת ממנו לחזור אליו. ונדמים לכלבים שנאמר בהם: "וַיִּתְעַרְבוּ בָּגוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם" (תהלים' קו לה). ואותם ערב רב שכל חסד שעושים, הם עושים אותם לעצמם'. (תיקוני זוהר' ו) **כל בעלי התשובה שנהנו מהרב אמנון יצחק שליט"א צריכים לבחור 'כח להשפיע'.** גם אם יגיד גדול הדור לא לבחור ב'כח להשפיע' הכרת הטוב אומרת: "להצביע לרב אמנון יצחק". 'בשעה שאמר לו הקב"ה למשה: ועתה לכה ואשלחך אל פרעה". אמר לו: "רבוך העולם איני יכול מפני שקבלני יתרו ופתח לי ביתו ואני עמו כבן ומי שהוא פותח פתחו לחבירו נפשו חייב לו". וכן אתה מוצא באליהו;

"הֲאִסְפוּ וְאֵגִידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים" (בראשית' מט א)

"וַיִּפֶן פֶּה נָכָה" (שמות' ב יב) אם יש מי שיתעורר בתשובה לשבור את בית האסורים שלהם, זהו שכתוב: "לֹאֲמַר לְאִסּוּרִים צֹאוּ לְאֲשֶׁר בְּחֻשְׁךָ הַגָּלוּ" (ישעיה' מט ט) "וַיִּפֶן פֶּה נָכָה וַיִּקְרָא פִי אֵין אִישׁ אִישׁ אֲלֵא אִישׁ לְדַרְכּוֹ פָּנּוּ, לְעַסְקִים שִׁלְהֶם, לְדַרְכֵיכֶם שִׁלְהֶם, "אִישׁ לְבַצְעוֹ מִקְצָהוּ" (ישעיה' נו יא) בבצע של העולם הזה לירש את העולם הזה. ואינם מצד אלו שנאמר בהם: "אֲנָשֵׁי חֵיל יִקְרָא אֲלֵקִים אֲנָשֵׁי אָמַת שְׁנָאֵי בְּצַע" (שמות' יח כא) אלא כולם צועקים בתפילה ביום הכיפורים כמו כלבים: "הֵב לָנוּ מִזֶּן וְסִלַּחַת וּכְפָרָה וְחַיִּים", 'כתבנו לחיים' והם עזי נפש ככלבים שהם אומות

סיפור

"לא", השיב הרב: "הדבר קורה בגיל מתקדם ויש לשאול רופאים המתמחים בגילאים אלו, הרפואה מתקדמת בשטח זה... נבהלתי, כי נזכרתי... בעצמי". **השואל לא הבין והרב הסביר:** "ראה, לכל אחד מאיתנו יש סיפור חיים שעליו להשלים, שעבורו נשלח ממרום. עליו להתעלות, להזדכך, להתקרב לבוראו, להיות יהודי טוב ושלם יותר. ואנו ב"ה למדנו והשתלמנו והגענו לדרגה מסוימת של ידיעות, של קיום מצות וחיי תורה טוב ונאה. ומאז; האם איננו חוזרים שוב ושוב על אותו פרק, מפטירין כאשתקד? על זה נחרדתי. **הסיפור שסיפרת על החזרה הכפולה והמשולשת על הפרק הראשון בלי להשלים את הסיפור הזכירה לי את חובתנו שלנו;** האם איננו חוזרים שוב ושוב על הפרק הקודם במקום להתעלות?! **רמוז הדבר בברכת יעקב לבני יוסף; שם הבכור; 'מְנַשֶּׁה', מלשון;** נשיה ושכחה כי נשכחו הצרות הראשונות ונפתח פרק חדש (ספורנו). **ולאחר מכן בא; 'אָפְרַיִם' מלשון;** פריון וריבוי. ובבואם לפני האב הזקן שת יד ימינו על ראש אפרים, שם את הדגש על התוספת, על ההתחדשות וההתעלות. לא להסתפק שיצאנו מהמיצר והגענו לרוחה מסוימת מבחינה רוחנית אלא לשאוף להתעלות ולהשתלם ולהמשיך לטוות את יעודנו וסיפור חיינו. **(הרב שלום מאיר וולך שליט"א) ■**

אמר הסב הישישי: "ובכן, היה זה בימי בחרתי נדברתי עם חברי ללכת לזיהרא בסאלי קבורים שם צדיקים גדולים, רבי חיים בן עטר הראשון, רבי חיים טולדנו, רבי דוד בן שאפס, רבי יוסף ויעקב ביבאס... גם רבי רפאל המלאך אנקוה, זצ"ל. לקחנו צדה לדרך והתחלנו ללכת. דרכנו עברה במדבר שממה, עוד אנו הולכים ונראתה עננת אבק ומולנו הגיחה כנופית שוודדים... אתה יכול לתרגם להם בני". נבוך הבן וסיפר לבניו כיצד הופיעה השירה בעננת אבק, תיאר כמיטב דמיונו את חבורת השוודדים המאיימים הרוכבים על סוסים לבנים והם חגורים באשפות כדורים לרוחב חזיהם רוביהם בידם וחמת רצח בעיניהם. "כן אבא", אמר. "ובכן", **אמר הסב ברוחב לב:** "בסיפור חשקה נפשם? נזכרתי במסע שלי עם חברי לזיהרא בסאלי, הן יודע אתה קבורים שם גדולי עולם, יש מבנה נהדר על קברו של רבי רפאל המלאך אנקוה, אבל הוא כמעט בן זמננו, קבורים שם קדמונים, סבו של האור החיים הקדוש ועוד... ובכן, הסכת ושמע... "וכך נודע לבן ולנכדים; שהסב לקה במחלת השכחה... נרעש הבן המסור ובא לפני רבו לספר לו על המאורע המעציב ולשאל האם יש תרופה והאם יש עצה. להפתעתו נרעש הרב עוד יותר ממנו והחזיר כסיד. "מה קרה" **חרד הבן:** "מה אירע, האם זה כה נורא?"

"וַיִּשָּׂם אֵת אַפְרַיִם לְפָנָי מְנַשֶּׁה" (בראשית' מח כ)

מעשה באדם חשוב שעבר את גיל הגבורות, אישיות דגולה ואצילה שקורות חייה מרתקים ומאלפים, מובן שהיה למקור השראה וגאווה למשפחה ולקהילה. באחד הימים הביא אחד מבניו את צאצאיו אל הסב הנערץ לביקור... הסב התקשה בעברית ודיבר ערבית שוטפת, שפה שהנכדים לא הכירו והבן היה מתרגם. שמח הסב בנכדיו, ברכם והתעניין בשלומם והבן ביקש שהסב יספר מקורותיו מאותם סיפורים מרתקים השמורים עמו. "ודאי" אמר הסב: "הסכיתו ושמעו. היה זה בימי בחרתי נדברתי עם חברי ללכת לזיהרא לסאלי לקברי הצדיקים שם, קבורים שם רבי חיים בן עטר סבו של האור החיים הקדוש, רבי חיים טולדנו, רבי יוסף צבאח, רבי יחיא רוימי, רבי יצחק קוראט ויש שם בנין גדול על קברו של רבי רפאל המלאך אנקוה, גדולי עולם קבורים שם מנוחתם עדין ורבים עולים להשתטח על קברם. לקחנו צידה ויצאנו לדרך. ארוכה היתה הדרך ועברה מדבריות. עוד אנו הולכים ומולנו הופיעה כנופית שוודדים... תרגם להם בני". החל הבן בתרגום הדברים סיפר על המסע הגיע לכנופית השוודדים ונדם, בנשימה עצורה חיכו הילדים להמשך. "כן אבא" אמר. "ודאי אתם מבקשים לשמוע סיפור"

"והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה והמה רעים"

יש רועים של הסיטרא אחרא והם גם מפורסמי הדור

ידעו שבעה והמה רעים" (ישעיה' נו). והן; 'פני הדור כפני הכלב' (סוטה' מט:). ועל כן כדי להנצל מהם מתחת ממשלתם אי אפשר רק על ידי עזות לעמוד נגד עזותם. ואז; "נהלת בעזך אל נה קדשך" (שמות' טו יג) שנכנס לתוך הקדושה'. (ליקוטי מוהר"ן א כב)

'הפסוק אומר: "אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל" (שמות' יט ו) היינו; שה' צוה שלא יתחברו עם הערב רב בשום פעם ועל ידי זה יהיו ראויים לבנות משכן, כי ישראל בעצמם קדושים אך הערב רב כל חסדי דעבדי לגרמי' עבדו, כנראה בעליל שהרבנים והחסידים והבעלי בתים שבדור המה בעונותינו הרבים רובן מערב רב ורוצים לשרור על הציבור וכל מעשיהם רק לעצמם לקבל כבוד וממון. ולכן אין להתחבר רק עם עובדים באמת שמוסרים נפשם לה' לא לקבל שום תועלת לעצמם'. (דברי חיים' ויקהל')

ידוע הדבר כמה גדלה מעלת אהבת הרעים עד שאמרו חכמינו ז"ל; **"ואהבת לקרע פמוך"** (ויקרא' יט יח) **זה כלל גדול בתורה'** (ירושלמי' נדרים' ט ד) ופרשוה רבותינו; דרצונם לומר; **'דעלך סני להברך לא תעביד'** (שבת' לא). והנה; לפי גודל הטובה כך; **'יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום'** (סוכה' נב). עד שבעונותינו בעון שנאת חנם; "חרבה עירנו ושמם מקדשנו וגלינו מארצנו" ועדין השטן מרקד בינינו לשטננו איש לבצעו פנה ואינו חושש לתקלת חברו. ויש שהוא שמח לאיד ויש שבשביל הנאה דכל דהוא; **'איש את רעהו חיים בלעו'** (ע"ז' ד). אוי לעינים שכך רואות כי עינינו תכלינה אל ציפיתנו; **'ציפית לישועה'** (שבת' לא). ומושיע אין כל עוד שמדה זו מצויה בינינו. לכן צריך להתחזק ולעורר את האהבה... ועיקר מצות האהבה היא בלב... וא"כ יש לו לאדם שאוהב את ה' לשמוח בשמחת קודשא בריך הוא ושכינתה ולהצטער בצרתם ולשמוח שמחה גדולה כשרואה בני אדם עושים רצון קונייהם ולהצטער צער בנפש על עוברי עבירה ואפילו אם הוא מקצר בעבודת הבורא לא יתאוה שגם חברו יהיה כמותו למען תהיה;

לישועתך קויתי ה'" (בראשית' מט יז-יח)

יעקב אבינו אומר: **"יהי דן נפש עלי דכה שפיפן עלי ארז הנשף עקבי סוס ויפל רכבו אחר. לישועתך קויתי ה'".** אומרים חז"ל; שיעקב אבינו ראה ברוח קדשו את גבורת שמשון הגיבור שהיה משבט דן והפיל את חיתתו על הפלשתים. ואמר **יעקב: "אפילו בגבורה כזאת של שמשון הגיבור שהיא מעל הטבע אין לשים הבטחון באדם אלא רק בה' יתברך ולכן אמר: "לישועתך קויתי ה'".** בענין זה מסופר; שהבעש"ט הקדוש זצ"ל שלח פעם שנים מתלמידיו לדרך רחוקה כדי להביא יין לפסח. ואכן נסעו תלמידיו ורכשו בכסף מלא יין משובח לרבה הבעש"ט. בדרכם חזרה אל הבעש"ט שמחו התלמידים על היין מכל משמר וקפדנות רבה ונזהרו מכל צל צילו של ספק שלא יגע גוי ביין ויפסול אותו. והנה בבואם הביתה לאחר דרך ארוכה ומיגעת בפתח הבית נכנס לפתע גוי ונגע ביין ופסל אותו. נכנסו התלמידים אל רבם ושחו לו בשברון לב את כל אשר אירע להם. אמר להם הבעש"ט: **"עשיתם כל כך הרבה מאמצים בשמירה על היין עד שלא התפניתם גם לבטוח בישועת ה'".** (בני ציון')

"כרע רביץ פארה" (בראשית' מט ט)

כתב בעל ה'חידושי הרי"ם' זצ"ל; זו מידתו של יהודה שאפילו כשהוא נופל לפעמים וכורע **"כרע רביץ"**, בכל זאת הריהו גיבור ואמיץ; **"פארה"**. איננו נופל לזרעות היאוש כי אם הוא מודה בכשלונו ומתנער מיד לקום, על ידי תשובה. כשם שלא היה יהודה בוש להודות במעשה תמר ומכך נוצר המשיח...

'יש רועים של הסיטרא אחרא והם גם מפורסמי הדור וכופין אנשים לתחות שיעבדיהו ועיקר מלכותם הוא על ידי עזות, כי; 'חוצפה מלכותא בלא תגא' (סנהדרין' קה). והם ככלבים בעזותם. בבחינת; "והכלבים עזי נפש לא

"ויקרא בהם שמי ושם אבתי אכרקה ויצחק וידגו לרב בקרב הארץ" (בראשית' מח טז)

כשברך יעקב אבינו את מנשה ואפרים אמר להם: **"המלאך הגאל אתי מפל קע וברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי אכרקה ויצחק וידגו לרב בקרב הארץ"**. בספרו 'קול יהודה' שואל רבי יהודה צדקה זצ"ל: **"כיצד מקדים יעקב אבינו את שמו לשם אבותיו והרי מצד דרך ארץ היה לו להקדים את שם אבותיו לשמו ולומר; ויקרא בהם שם אבותי ושמי? ועונה: "כתוב במשנה; 'על שלשה דברים העולם עומד; על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים' (אבות' א ב). והנה כידוע כל אחד מהאבות מסמל עמוד אחר; אברהם אבינו מסמל את עמוד החסד ולכן הקים בית הארחה והיה מכניס אורחים. יצחק אבינו מסמל את עמוד העבודה שהיא התפילה כמו שנאמר; **"ויצא יצחק לשוח בשדה"** (בראשית' כד סג). ואילו יעקב אבינו מסמל את עמוד התורה ומסר נפשו על התורה כמו שנאמר; **"ויצקב איש תם ישב אהלים"** (בראשית' כט כז) ישב באהלים של שם ועבר ולמד תורה. לפי זה קשה; מדוע במשנה כתוב; **'על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים'** והרי היה צריך לעשות לפי סדר האבות הקדושים; 'על גמילות חסדים (אברהם) ועל העבודה (יצחק) ועל התורה' (יעקב) אלא באה התורה ללמדנו גודל מעלת התורה. וזאת כפי שנהג יעקב אבינו שרצה ללמד לזרעו עד כמה גדול וחשוב לימוד התורה ואין מעלה גדולה ממנה. ולכן הקדים את 'שמו' המסמל את מהותו, לימוד התורה ל'שם אבותיו', לסמל עבודתם של אבותיו, עבודה וחסד. שכן על ידי לימוד התורה באמת אפשר להגיע לכל המעלות כולן. (בני ציון')**

"יהי דן נפש עלי דכה שפיפן עלי ארז הנשף עקבי סוס ויפל רכבו אחר."

צרת רבים נחמת שוטים. למה הדבר דומה; למטרוניתא שיש לה עשרה בנים וצוה עליהם המלך לזון ולפרנס אותה ולהספיק לה די מחסורה. ויהי היום אחד מבני המלך הפר חוק ולא נתן חוקו לאמו. אע"פ שהוא ענוש יענש מכל מקום הבן האוהב את אמו וצר לו על העדרו את חוקו שאול ישאל: "האם לפחות אחיו השלימו חוקם?" כי בזאת תהיה לו חצי נחמה. ואם יאמרו שכולם בגדו כמיהו יגדל צערו לאם תבכה ותתפח על שנשארה ברעב וצמא וחוסר כל. והנמשל מובן מאליו; יש לאדם לשמוח בטובת חברו מאחר כי ברבות הטובה ירבה עשיית המצוות ומעשים טובים ובריבוי עשית מצוות ומעשים טובים גם לו מגיע הטובה שלא יכריעו חובותיו את כל העולם כולו לכף חובה וענוש יענש על כל הרעה אשר גורם. וברבות הטובה על ידי שחברו מכריע את כל העולם לכף זכות ביום טובה גם הוא יהיה בטוב. שלמה המלך אמר: "שְׂנֵאָה תְּעוֹרֵר מְנַגִּים נֶעַל כָּל פְּשָׁעִים תִּכְסֶה אֶתְּכָה" (משלי י יב). (פלא יועץ!)

"ניקרא יעקב אל בניו ויאמר... הקצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם" (בראשית' מט ב)

פירש הספורנו; 'קבלו את הדרך שהורה לכם כל ימיו אשר בה תהיו בני ישראל והוא אביכם'. מצינו משל נפלא בענין זה; מעשה בעשיר מופלג שהיה לו בן יחיד, בבן זה תלה כל תקותו עברו צבר כל עושרו ולא מנע ממנו דבר. אבל הבן נמהר וקל דעת היה וכילה ממון אביו בהבלים ובעסקים מפוקפקים, צבר הפסדים ושקע בחובות והאב השקיע

סכומי עתק לחלצו. כך נקפו ועברו השנים הבן צובר חובות והאב טורה לכסותם. והאדם כידוע אינו חי לעולם ובהגיע שעתו קרא האב לבנו ואמר לו: "ככל שהיית מכלה את ממוני כך הוספתי וצברתי הון ועתה עובר כל הממון לרשותך והריני מוריש לך הון עצום ורב אך איני משלה את עצמי שישאר זמן רב ברשותך... יודע אני שבמהרה תכלהו ותאבדו בעסקים כושלים והימורים מפוקפקים ויודע שתמכור נכס אחר נכס לכסות את חובותיך עד שלא ישאר בידך מאומה, ע"כ אנכי מצוך לאמר; הזהר והשמר לבל תמכור את הבית ואת הגן סביבו כי נחלת אבות הם ויהיו לך לפליטה. אם תשמע לקולי תושע". ככלותו לצוות עצם עיניו ונפטר. כאשר הבן קם מאבלו נפתחו בפניו אופקים חדשים, הונו הרב של אביו עמד לרשותו ועדת חנפנים ומתווכים מפוקפקים עטו עליו וסיבכוהו בעסקה כושלת אחת אחר רעותה וכאשר הזה אביו כן היה; עד מהרה עלה כל העושר בעשן והוא נותר אפוף חובות עד צואר ומכר את כל נכסיו ומטלטליו אך צואת אביו שמר ונותר ברשותו אך הבית הריק מוקף הבוסתן הענק. הנושים התדפקו על דלתו ומררו חיו. יום אחד ירד לטייל בבוסתן ולבו דוי ואמר לעצמו: 'אילו היה אבי מניחני למכור לפחות את הבוסתן. מילא הבית נחלת אבות הוא אבל הבוסתן סביבו מה ערכו? אילו הייתי יכול למכור את מחציתו אם לא את כולו מכסה הייתי מקצת חובי ופורק מעלי עול מקצת הנושים! אך חזקה עליו פקודת אביו וכיון שנזכר בדברי אביו התמרמר: "כיצד אמר אבא שאם תשמע בקולי תושע, הנה אני שומע בקולו ואיה הישועה?" כך הלך קדורנית והנה הבחין בסימן החרוט בגזע עץ. תמה, התקרב וראה שהעפר תחוח למרגלותיו, כרע על ברכיו והפך

בלהיטות ומצא ארגו גדוש מטבעות זהב, אוצר שאביו טמן עבורו לעת צרה ואכן באה הישועה כיסה את כל חובותיו ועוד נותר בידו ממון רב. שב והיה לעשיר מופלג ולא נדרש ממנו עתה אלא שיכלכל צעדיו בתבונה. משל הוא והנמשל נוקב כ"פ; האבות הקדושים יצרו נכסים רוחניים רבים והנחילום לדורותיהם אחריהם לעולמי עד. אשרי המשתמשים באוצרות הרוח בתבונה בגדר; 'מעשה אבות סימן לבנים' (סוטה' לד.) והולכים בדרכי אבות לטוב להם כל הימים. אבל היו אנשים ואף דורות שהתרחקו מדרכי אבות וצברו חובות כבדים וזכות אבות חילצה אותם... עד שניצלו הדורות את מכסת הדורות ויש דעה בגמרא; 'תמה זכות האבות' (שבת' נה.) ואף שבנו וצברנו חובות רבים מה היא עלינו עתה? והתשובה; עדין נותר אוצר חבוי שהאבות טמנו עבורנו... צריך להתעורר על ידו ולשוב למורשתנו, להחליץ משפל מצבנו ולהאיר את נתיבנו. (בית יעקב) הצדיק רבי יעקב אריה מרדזימין זצ"ל הלך בדרך ופגש באברך צעיר נכנס עמו בשיחה ושאל: "מה הן שאיפותיך אברך?" ענה הלה: "איני נושא עין לגדולות הלואי ואהיה יהודי פשוט". נתן בו הצדיק עיניו ואמר: "שמע נא, אני בצעירותי רציתי להיות כהבעל שם טוב הקדוש זצ"ל ולבסוף הייתי ליהודי פשוט. אתה, שמלכתחילה רצית להיות יהודי פשוט מה יצא ממך?"! וזו גם התשובה לשאלתנו; אם האב ירצה לחנך בן מושלם כאפרים ומנשה יש סיכויים שהבן יהיה ליהודי טוב, אשר יסב רוח נחת להוריו אבל אם מלכתחילה יסתפק בהיותו 'יהודי פשוט' ויחנכו מראש לבינוניות מי יודע לאן יגיע... (הרב שלום מאיר וילך שליט"א) ■

טלאי

בסכנה גדולה. והנמשל; ידוע כי כל קיום העולם ואפילו השמים היפים הוא רק בשביל ישראל השזופים השחורים היושבים בבתי מדרשות ועוסקים בתורה המה קברנטי הספינה מלחים וחובלים וכמאמר הנביא; 'נָאֵל זֶה אֲבִיט אֶל עֵינֵי וַיִּבֶה רוּחַ נִקְרַד עַל דְּבָרַי' ('ישעיה' סו ב). ובשביל זה עלינו לכבד מאוד את לומדי התורה בבגדיהם המטולאים יען כי העולם עומד עליהם וכמו שכתבו בספה"ק שאלמלא היה העולם בטל מתורה אף רגע אחד מיד היתה מתבטלת כל הבריאה. ('חפץ חיים') ■

"תִּשְׁךְ מִשְׁחֹר תִּאָּכְרָם" ('איכה' ד ח) וידיהם מלוכלכות בנפט ובשמן, ענה ואמר: "כי לא נאה לספינה מהודרת שכזאת המשוכללת בחדרים נאים ורהיטים יפים שבתחתיה ימצאו חדרים עם כתלים שחורים וכי מנהגי הספינה ילכו בבגדים ישנים משוחי שמן ונפט עם ידיים מזהמות ופנים שחורים". וגזר אומר להוציא משם את האנשים המפוחמים הללו לרחצם ולהלבישם בגדי שש לבנים ולסגור על מסגר את החדרים המיועדים לנוסעים במעלות הספינה וממילא מובן שהעמיד כל קיומה של הספינה והנוסעים

"ישושכר תמר גרם רבץ בין המשפטים" (בראשית' מט יד)

סיפר ה'חפץ חיים' משל נמרץ בשם גאון אחד; הדבר דומה לשר שנסע על הים באנית מרוץ מהודרת ומשוכללת. פעם אחת רצה השר לראות את המלחים המסבבים מרוצת האניה, הורידוהו לתחתית הספינה מקום שם המכונות וגלגלים סובבים במרוצתם בקול המולה והנה בראות השר שהחדרים שמה שחורים מן העשן והקיטור וגם המשרתים והעובדים שמה;

מרבנו מרן בעל 'אילת השחר' שליט"א

שלחם להיבחן על חומש והפסיק החזו"א באמצע שדיבר עם רבינו כדי לבחון את הילדים ואמר: "הרי זה תלמוד תורה דרבים".

הקב"ה מטהר את ישראל

לאחרונה סיפרו לרבינו הרבנים העוסקים במקואות מטעם 'טהרת המשפחה', **דבר נפלא**: "שנקראו למילוי מים באוצרות באחד הישובים בארץ ואחרי כל הגשמים שהיו באותם ימים עדין היה חסר הרבה מים על הגג וחזרו לעומת שבאו.

ויהי ממחרת כשחזרו מפיקוח מקואות בצפון לכיוון מרכז הארץ, כל הדרך לא היו גשמים, אך כשעברו בסמוך לאותו ישוב, החלו יורדים שם גשמים עזים וכמובן למחרת באו מיד לאותו ישוב למילוי מים באוצרות, כאשר הגג התמלא במים.

והתבטא אחד מאנשי המקום אדם שאינו שומר תורה ומצוות: "אני יודע למה ירדו כאן גשמים שוטפים אתמול – כדי שיוכלו למלאות את המקוה..." והתפעל רבינו מההשגחה פרטית המופלאה שעושה הקב"ה במיוחד לטהרת ישראל. ■

א"כ למה מברכים על זה **'שהחינו'?** **והוסיף להקשות**: "על מה שסובר רב יוסף; **'דשומר אבידה הוי שומר שכר כיון שנפטר מלתת פרוטה לעני'** (ב"ק' נו:). **ותימה**: "איזה שכר הוא זה במה שנפטר מלעשות מצוה? הרי זה **'עונש'**".

מצוה דרבנן מצלת מדאורייתא

בימים אלו בבוא ילדים יקרים תשב"ר להיבחן אצל רבינו, על פרק 'הכונס'. **שאל אותם רבינו**: "היכן מצונו שמצוה דרבנן מצלת מחיוב דאורייתא?"

איהו מותיב ואיהו מפרק: "במשנה האחרונה ב'הכונס'; **'רבי יהודה אומר: אם היה נר חנוכה פטור'** (ב"ק' סב:). נמצא דמפני מצות נר חנוכה דרבנן, נפטר מחיוב מזיק, שהוא דאורייתא.

והביא רבינו עוד דוגמא לכך; הדין; **'אם היה רץ בערב שבת פטור'** (ב"ק' לב:). אף שאין מצוה דאורייתא לרוץ בערב שבת, בכל זאת נפטר עי"ז מחיובי מזיק דאורייתא.

ובמאמר המוסגר סיפר רבינו בימים אלו: "שישב פעם אצל מרן בעל החזון איש זצוק"ל והגיעו ילדים עם המלמד

מה חמור יותר מ...

החזון איש התבטא פעם: "שמתפלא על כך, שישנם אנשים שבפסח מדקדקים מאד בזהירות נוראה על כל חשש רחוק של חמץ ואם נופל משהו על הרצפה זורקים אותו מיד! אבל במשך השנה מה שנוגע לאיסורי טריפה החמורים, אינם מקפידים כ"כ. אף שבפסח בודאי אין חשש שיעברו על איסור דאורייתא וטריפה רוב החששות הם על דאורייתא...".

מוסיף רבינו: "יש דבר חמור יותר מטריפה, שזה כמעט תמיד דאורייתא והוא עון חמור הרבה יותר ובכל זאת אנשים אינם נזהרים ממנו כל כך והוא; איסור לשון הרע..."

תחת השמש אין יתרון...

הקשה רבינו להגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: "למה מברכים **'שהחינו'** על קניית דברים גשמיים, הרי; **'רבי הקדוש זקף אצבעותיו קודם פטירתו ואמר: 'שלא נהנה מהעולם הזה כאצבע קטנה'** (כתובות' קד:). הרי שזה לא דבר טוב ליהנות מהעולם הזה,

אולמי משכן ישראל אביר יעקב 7 ביום שני יח' בטבת 31/12/12

פתיחת שערים ב-20:00 תחילת התוכנית ב-20:30

כניסה 10 שקל

קרית ים

היכל התרבות שדרות העצמאות 6 יום ראשון כד' בטבת 06/01/13

פתיחת שערים ב-20:00 תחילת התוכנית ב-20:30

כניסה חינם

נהריה

אולמי היכל אמדאוס ברחוב דוד רזיאל 36 ביום רביעי כז' בטבת 09/01/13

פתיחת שערים ב-20:00 תחילת התוכנית ב-20:30

כניסה 10 שקל

רמלה

ההרצאות מאובטחות

© כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.TV

בס"ד

ארגון 'שופר'
מתכבדים להודיעכם
על תוכנית הנופשים החדשה
לשנת התשע"ג
בהשתתפות הרב

אמנון יצחק שליט"א
ורבנים נוספים
במלון מדיסון * דלאקס**
רח' העליה 17 נהריה

נותרו חדרים אחרונים

תאריך	מסלול	שבת פרשת
ט"ו טבת 28/12/12	ששי מוצ"ש	פרשת ויחי
04/01/13 כב' טבת	ששי-מוצ"ש	פרשת שמות
11/01/13 כט' טבת	חמישי-מוצ"ש	פרשת וארא
18/01/13 ז' שבט	ששי-מוצ"ש	פרשת בא
25/01/13 י"ד שבט	ששי-מוצ"ש	פרשת בשלח
01/02/13 כא' שבט	ששי-מוצ"ש	פרשת יתרו
08/02/13 כ"ח שבט	חמישי-מוצ"ש	פרשת משפטים
15/02/13 ה' אדר	ששי-מוצ"ש	פרשת תרומה
01/03/13 יט' אדר	חמישי-מוצ"ש	פרשת כי תשא
08/03/13 כ"ו אדר	ששי-מוצ"ש	פרשת ויקהל פקודי
15/03/13 ד' ניסן	ששי-מוצ"ש	פרשת ויקרא
22/03/13 יא' ניסן	חמישי-מוצ"ש	פרשת צו

**ההרשמה בשעת התשלום
לתשומת ליבך:**

כל ביטול שיתבצע לאחר שבוע מן ההרשמה כרוך בעמלת ביטול
הרישום בימים א-ה בין השעות 09:00 עד השעה 15:30

03-6777779 שלוחה 557/516

בברכה,

'שופר- ארגון להפצת יהדות'

■ לחם בשרקל

■ הורדת מחיר הדלק

■ ביטול המע"מ על מוצרי היסוד

■ סל תרופות מלא כולל השתללות וניתוחים ב-20 ש"ח לחודש למשפחה

■ החזרת קרקעות הקיבוצים לעם ובניה קלה לזוגות צעירים עליהם

כה להנעת כונו

מתזירים השלטון לעם

